

van een ornithologische excursie gehad heeft, dan is die indruk toch niet juist. We hebben genoten van het landschap, van de mooie rustige wegen, van de interessante architectuur, van archeologische ontdekkingen, van de gesprekken met de bewoners, van de vele mooie bloemen en vlinders, waarvan we heel wat gefotografeerd hebben. We hebben schetsen en aquarellen gemaakt en gelezen over het land. Ondanks de vele vogelwaarnemingen die we deden durven we toch boven dit verslag te zetten: 'EN PASSANT'.

G. Houtman

Van edelhert tot bedelhert

In de zomerse julimaand van dit jaar kampeerden mijn vrouw en ik tussen Bad Lauterberg en St. Andreasberg op de Ferienzeltplatz 'Erika-Brücke' aan de noordzijde van de Odertalsperre.

De Harz was voor ons een totaal onbekend gebied, we hebben er genoten van het prachtige landschap en van de uitbundige flora. Honderden wilgenroosjes en vingerhoedskruiden sierden er de wegkanten, soms ook zagen we groepen van het gele vingerhoedskruid. Langs de greppels soms tientallen ragfijne bospaardaarten, langs een bospad vonden we op enkele vierkante meters vijf soorten varens.

Voor de vogelaar biedt de Harz ook zeker spanning. Om mijn tent vlogen vinken, groenvinken, boomklevers en veel witte kwikstaarten, roofvogels ziet men veel.

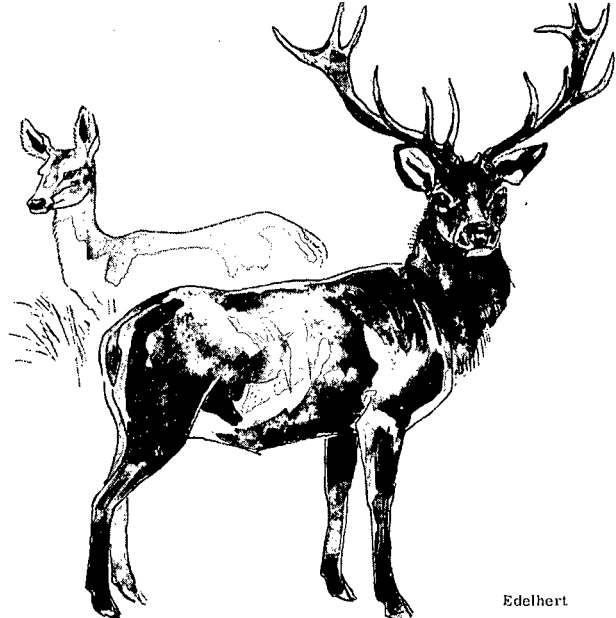
In de vele ontsluitingen en op de 'Halden' (afvalhopen van de mijnen) verzamelden we mineralen en fossielen.

Opmerkelijk was het zeer geringe aantal reptielen en amfibieën. Hagedissen en slangen hebben we niet gezien; één kikker en drie gewone padden, dat was alles.

De uitgestrekte bossen, waarin slechts bosarbeiders komen en 's zomers wat wandelaars, herbergen vast vele zoogdieren. Diverse keren heb ik muizen zien wegvluchten, tien minuten minstens heb ik zitten kijken naar het spelen van twee wezels, die zich vermaakten met allerlei zotte sprongen, rondjes draaien, wegrekken, terugrennen, verstoppen in de wegberm, enz. Wonderlijk, twee witte kwikstaartjes bleven rustig in het speelveld van de wezels op de weg voedsel zoeken en vlogen slechts een halve meter op zij als een wezel in hun richting kwam. We hebben geen enkele eekhoorn waargenomen, ook niet in de omgeving van Hahnenklee-Bockswiese, waar ze, naar men ons vertelde, een jaar of tien geleden, zeer veel voorkwamen.

Wilde zwijnen, reeën en edelherten moeten er in de Harz veel zijn. Tegen de avond namen we een enkele keer een ree waar, maar door de 'Wildfütterung' konden we een idee krijgen van de grote hoeveelheid jachtwild die in de bossen moet leven.

Tegenover ons kamp, aan de andere kant van de verkeersweg, op een wat hoger tegen de berghelling liggende weide, had men een voerplaats ingericht. Elke avond wordt hier het wild gevoerd tot groot vermaak van vele vakantiegasten, die in bussen van heinde en ver worden aangevoerd. Elke avond komen zo een 100 à 200 mensen naar het wild zien. Om een uur of negen gaan de schijnwerpers aan, de dieren blijven daar heel rustig onder. Wilde zwijnen komen altijd, tot dertig exemplaren telden we op een avond. De dieren zoeken het uitgestrooide voedsel, vechten, schreeuwen en verdringen zich om de man, die elke avond de 'wilde dieren' voert. Op zijn herhaald geroep komen steeds weer

Edelhert

Illustratie van S. van der Zee † uit Wet. Med. 68 'De zoogdieren van Twente'

nieuwe oude en jonge zwijnen uit de donkere bosrand in de lichtkring. Het is werkelijk een boeiend schouwspel.

Maar veel imposanter dan de schreeuwende varkens zijn de edelherten, grote dieren met prachtige geweien. Plotseling verschijnt zo'n hert in het licht. Men ziet eerst het grote gewei opglanzen. Rustig loopt het naar de voerplaats, waar op een tiental anderhalve meter hoge palen voerbakjes zijn geplaatst. En dan begint het 'edele' hert met de kop scheef zijn portie op te eten. Op een avond kwamen tegelijkertijd vier edelherten naar de voerplaats, het is werkelijk iets om nooit te vergeten, die vier grote dieren met hun grote geweien. Maar pijnlijk doet het aan als men dan even later ziet hoe de herten van voerbakje naar voerbakje lopen om daar het voer te zoeken en dan als alles op is 'verlangend' naar de voerbaas kijken, hem als het ware bedelend achterna lopen, dankbaar het gevulde bakje weer ledigen en zelfs uit het door de man vastgehouden bakje eten.

Deze 'Wildfütterung' blijkt een attractie en wordt door busondernemers natuurlijk geëxploiteerd. Ook de houder van de kampkantine, waar de voerplaats recht tegenover ligt, vaart er - lijkt mij - financieel ook vast niet slecht bij. Ook al omdat 's avonds als de menigte kijkers op zijn grootst is, er geëxplodeerd wordt voor de wildvoeding. Er is mij verteld dat 's winters het wild tweemaal per dag wordt gevoerd en dat er dan soms wel veertig herten tegelijk aanwezig zijn. Als de mij vertelde gegevens juist zijn dan zou het voer benodigd voor dit gebeuren 9000 DM per jaar vragen. Dit bedrag zou door de 'gasten' (kampeerders en busreizigers) opgebracht worden.

Ik vraag me af: 'Mag men zo het wild exploiterend ten bate van de vreemdelingen nog spreken van 'onze in het wild levende fauna'? En gaat men in het jachtseizoen jagen op deze tamme dieren'?

Na het schrijven van bovenstaande, hoorde ik in een gesprek over dit onderwerp nog het volgende: Het voeren van herten kan nog een onaangename kant hebben, door het voeren kunnen ze nl. agressief worden. Dit is gebleken in de Amerikaanse nationale parken. Zijn de dieren gewend aan het voeren door het publiek, dan worden ze soms gevaarlijk lastig voor mensen, die niets geven.